

Bidgrati

LARSEN, HENRY

TREKKHUNDEN

MEDLEMSBLAD FOR BÆRUM TREKKHUNDKLUBB

No. 29

Nov.

1970

se s. 11.

En historie fra Glemmeboken:

LARSEN MED DET STORE SKIPET

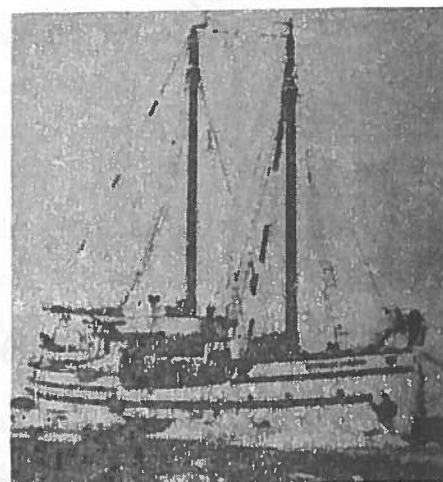
Av Bjørn Johannessen.

How, haply, at some glorious goal-
His anchor holds- his sails are furled,
That fame has naed him on her scroll
Columbus of the polar world.

Dette ble diktet om Superintendent Henry Larsen i 1944.
Desverre ble han sammenliknet med Columbus, men det var jo lenge
før Helge Ingstad oppdaget hustuftene etter Leif Eriksson, som
det ville være riktigere å sammenlikne ham med.

*Ødekommuner
Hvaler*
Henry Larsen kom fra en liten by på Sørlandet,- desverre er det
ikke mulig å finne ut hvilken. I 1923 reiste han til Canada,
og gikk i 1928 inn i det Canadiske
politikorps, Royal Canadian
Mounted Police,- eller Rød-
jakkene som vi kaller dem.
Larsen ble aldri noe hestemann,
men det var heller dårlig med
hester der han hadde sin tjeneste.
I 1935 ble han kaptein på RCMP
St. Roch,- en skute som hadde sin
patrulje i de aller nordligste
egner.

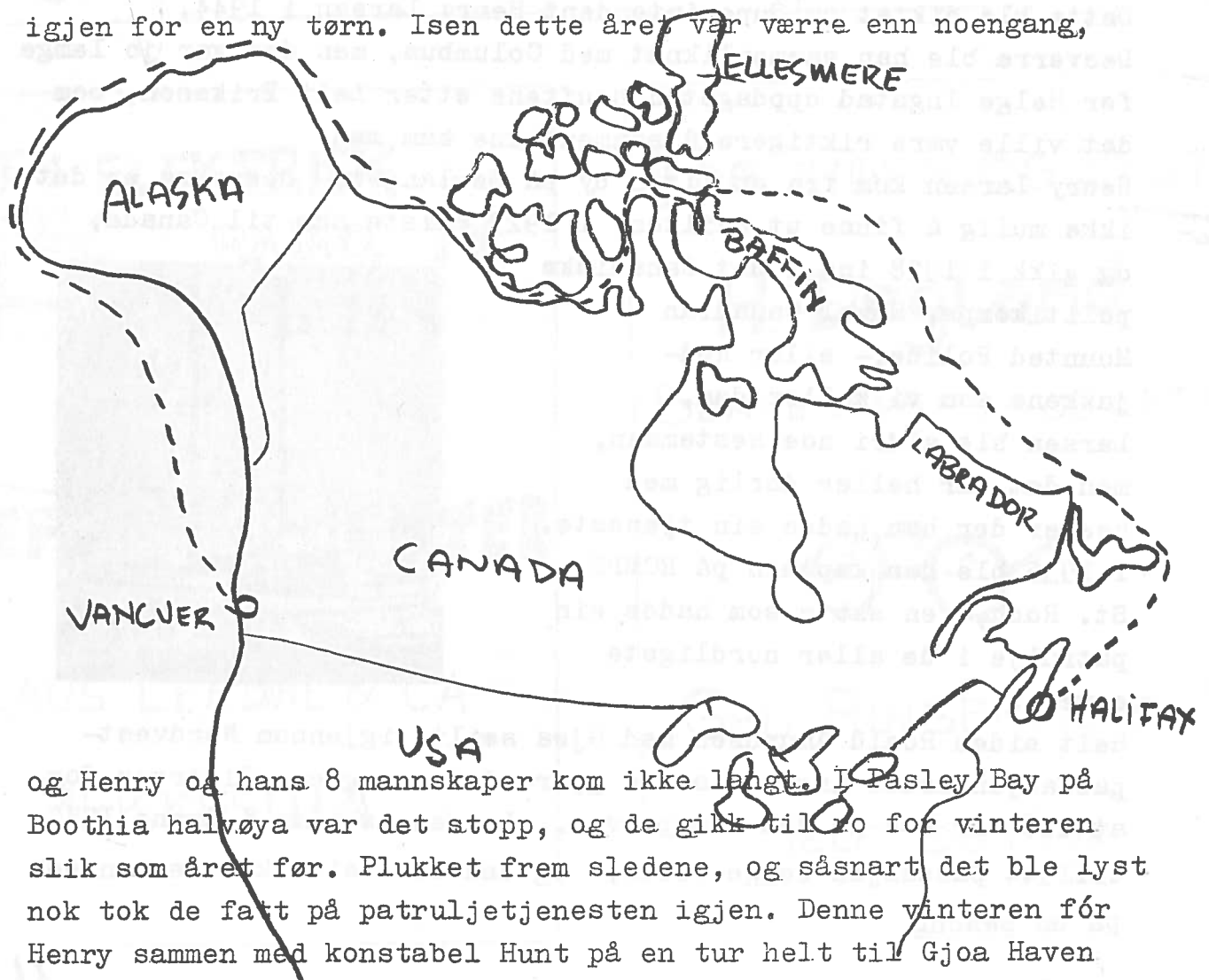

Helt siden Roald Amundsen med Gjøa seilte igjennom Nordvest-
passasjen hadde ingen klart å gjøre det om igjen. Tiltross for
at det var nok av dem som prøvet. Larsen seilte i årene 1940
till 1944 passasjen begge veier,- og den ene veien klarte han det
på en sesong.

Når det gjelder navigering i arktiske farvann, er dette en bedrift som til tross for bedre hjelpemidler, står langt over den som Amundsen utførte.

Den 23 juni 1940 forlot en liten skute Vancouver med kursen nordover. "St. Roch" var en is-skonnert. Tomastet og med en hjelpemotor på 110 hk. Vekten var 80 tonn, og hun var bygget på eikespant,- med eikebord, og med ishud av eik. En meget god skute for det oppdraget som skulle utføres.

Den første høsten skulle det vise seg at det ikke gikk så fort som de hadde håpet. Dårlig vær, svær is og det verste av alt,- tåke, gjorde at de ganske tidlig måtte stoppe og rigge seg til for vinteren. I Walker Bay på Viktoriaøya lot de St. Roch fryse inne, bygget et rammeverk over med pressenninger på, og gikk i hi. Men allikevel ikke helt i hi. De hadde også andre oppgaver enn å ligge og vente på våren. Så snart det ble lyst nok tok de frem sledene,- spente for medbragte hunder, og reiste vidt omkring på patruljetjenester. Helt til sol og varme fikk dem til å ta vinterklærne av skuten, og vekke henne til live igjen for en ny tårn. Isen dette året var værre enn noengang,

og Henry og hans 8 mannskaper kom ikke langt. I Pasley Bay på Boothia halvøya var det stopp, og de gikk til ro for vinteren slik som året før. Plukket frem sledene, og så snart det ble lyst nok tok de fatt på patruljetjenesten igjen. Denne vinteren fór Henry sammen med konstabel Hunt på en tur helt til Gjoa Haven

Pelly Bay og tilbake. En distanse på 2200 km. som de tilbake-
la på 71 dager.

Neste sommer brøt isen sent opp, men når den først gikk så
ble forholdene fine. I begynnelsen av august kom de seg av-
gårde. De dro ut Lancaster Sound allerede mens ny-isen kom,
nedover langs Baffin Island og Labradorkysten mens de kapp-
kjørte med vinterisen som kom settende etter. De siste dagene
reparerte de seg frem dag for dag, og kom tilslutt til reisens
mål Halifax. Dette var første gang noen hadde klart å reise
nordvest passasjen i retningen vest-øst.

Denne vinteren tilbragte de i Halifax. St. Roch ble satt i
dokk og overhølt fra kjøl til mastetopp. Hun fikk ny motor
og det viktigste og beste av alt,- hun ble utstyrt med gyro-
kompass. Noe som er uunnværlig ved navigering omkring
magnetisk nord.

Sommeren 1944 var så Henry og hans mannskap på farten igjen.
på vei nordover den samme veien de var kommet året før. Opp
langs Labrador og Baffin Island, inn gjennom Lancaster Sound
til Amundsen Gulf og det lille eskimosettlementet Toktoyaktuk.
Her gikk de på grunn diverse ganger etter å ha forsøkt å
komme inn i mørket for å komme unna en storm som var i anmars.
Etter fire dager kom de tilslutt velberget til Herschel Øya
der RCMP hadde sin aller første stasjon i Nordlandet. I 1888
var stedet et senter for amerikansk hvalfangst, på grunn av
sine gode isforhold og fine beliggenhet. Dette førte da til
en brå nedgang i eskimoenes helse,- noe som utelukkende
skyltes kombinasjonen eskimo og hvite manns ildvann.

St. Roch ble her noen dager mens mannskapet slikket hennes sår,
og selv om stormen hadde behandlet skipet stygt, så hadde den
behandlet isen på samme måten. De fikk nu håp om å komme
igjennom samme året. En eskimofamilie de hadde hatt med seg ble
satt i land. Mannen var spesialkonstabel og skulle ha stasjon
her. De etterlot ham alle hundene de håpet de ikke fikk bruk
for og dro avgårde.

Ferden videre gikk flott. De reiste langs Alaskas kyster i
åpent vann og møtte ikke problemer av noe slag, og den 16.
oktober 1944 seilte de inn på Vancovers havn. St. Roch var
da det første skip som hadde seilt nordvestpassasjen begge
veier, og det første skip som hadde klart passasjen på en

sesong.

Det er underlig at dette er så lite kjent i Norge. Vi er ellers flinke til å snakke om alle de andre som ikke er blitt profet i sitt eget land. Det kan naturligvis være at krigen har skylden. Det er ikke så underlig at vi ikke tenkte noe over det da, men at det ikke er blitt mer kjent etterpå er ganske underlig. De fleste kjenner Trygve Grans flytur over Nordsjøen, og det skjedde under samme forhold med hensyn til en krig. Men Larsen med det store skipet er ikke glemt i Canada, og spesielt ikke i Nordlandet. Hans navn "med det store skipet" har han fått av eskimoene, og de setter ikke navn på folk uten grunn.

St. Roch står nu i Vancouver Maritime Museum, - i et hus som ikke er uten likhet med det som huser "FRAM" på Bygdøy.

Vi vet at de norske vikinger var et eventyrlystent folk. Deres spor finner vi på Grønland så langt nord som til Thule, og på det amerikanske kontinent helt opp til Ellesmere Øya, og så langt syd som til L'Anse of Meadows på New Foundland.

Slik som navnet Leif Eriksson og de store langskipene vil leve i sagaen om de første som kom til det amerikanske kontinent, vil Larsen med det store skipet leve i historien om Canada og det Store Landet i Nord.

ooOoo

ALARMPLANEN IGJEN

Det mangler fremdeles endel opplysninger fra dem som har meldt seg til alarmplanen. Vi ber derfor om at alle fyller ut denne slippen og sender den til Jens Gran

Dette er av største viktighet for at planen skal kunne gjennomføres. OG GJØR DET MED EN GANG !!

.....
Klipp her. Bruk TRYKTE bokstaver.

navn fødselsår	adresse	tlf
arbeidssted/skole	arb.tid	arb. tlf